

Lea Pisani

Moč podobe

Obleka je ogledalo časa

Ali veste, da lahko ženske kažemo noge komajda nekaj več kot sto let? Ko so ženske začele delati v tovarni in postale bolj emancipirane, se je krilo začelo krajšati. Da je obleka odraz stanja v družbi, je v prejšnjem stoletju zanimivo nakazovala dolžina krila: med krizo se je krilo daljšalo, v obdobju gospodarske rasti pa krajšalo.

Razkošje, da ženske lahko oblečemo in **nosimo** hlače, si Slovenke privoščimo od leta 1911, ko so se po Ljubljani začele sprehajati prve »hlačarice«, kar je bilo za tisti čas nezaslišano in neprimerno za spodobno žensko. Hlače so jasno pokazale, da so se odnosi med spoloma spremenili.

Nekaj podobnega kot z dolžino krila se je dogajalo s klobukom, za katerega bi lahko rekli, da je dinozaver in se danes redko uporablja. Z razcvetom se je višal in s krizo postal nizek, poteftan, z navzdol obrnjenimi mehкими krajci. Takšen je bil ponižen, skromen, dostopen in prijazen, nakazoval pa je obdobje krize.

Najpomembnejši in najvišji je bil in je še vedno cilinder, ki spada v prvo in najslovesnejšo raven oblačenja – k fraku. Ne pozabite, če boste dobili Nobelovo nagrado, je brez fraka ne boste mogli sprejeti.

Cilinder in frak so nosili tudi kranjski maturantje na maturantskem sprevodu.

Kranjska gimnazija ima eno najdaljših in najbolj zanimivih tradicij maturantskih sprevodov in plesov ter spremljajočih šeg in navad.

V zgodovini oblačenja imajo poseben pomen tudi čevlji. Še danes so naša osebna izkaznica in govorijo o slogu in urejenosti človeka. Čevlji z ošiljeno, tudi več kot 16 cm dolgo konico, so nakazovali ugled človeka. Daljša ko je bila konica, pomembnejša je bila oseba.

Ko so v 17. stoletju iznašli peto, so visoke pete nosili tako moški kot tudi ženske. Bile so znak bogastva in dobrega socialnega položaja.

Danes se s peto povišajo samo ženske, moški le na skrivaj – s klasičnimi čevlji s skrito povišano peto v notranjosti, ki jih lahko poviša tudi za pet centimetrov. Pozorni opazovalci jih opazijo pri najvidnejših tujih politikih.

Moč podobe in razredna razslojenost sta bili najbolj očitni v času renesanse, baroka, rokokoja. Spomnite se na krinoline, steznike in izkrivljanje telesa s pomočjo oblačil in dodatkov. S tem so oblikovali izjemno močno pregrado in hkrati nadvlado bogatih nad revnimi.

Obleka je že od nekdaj ogledalo časa in še vedno je odraz stanja v družbi. Če pogledamo, kako smo danes oblečeni, lahko vidimo, da živimo v zelo demokratični družbi. Moda je demokratična.

Vsi lahko kupujemo oblačila, nekateri za 10 evrov, drugi za 100.

Ženske nosimo katerokoli višino pete, nosimo krila različnih dolžin, ne da bi nam kdo oporekal, da nismo sodobne. Nadenemo si klobuk, kakršnega si želimo.

In imamo možnost izbire med barvo, krojem, materialom, slogom, silhueto.

Vsi, prav vsi, imamo možnost, da izkoristimo **moč podobe.**

Moramo se le malo potruditi in nekaj vedeti o kulturi oblačenja.

Obleka je ogledalo naroda

Nekateri še dobro veste, kako smo bili oblečeni v prejšnjem sistemu. Ko sem jaz obiskovala gimnazijo, smo bili vsi oblečeni precej podobno, veliko je bilo sive, rjave barve, težko smo oblikovali svoj slog, svojo vizualno identiteto, priznane blagovne znamke so bile za nas nedosegljive. Na ulici smo hitro prepoznali Neslovenca, saj je bil oblečen drugače od nas.

Še danes, navkljub globalnim blagovnim znamkam, ki nas uniformirajo, lahko opazimo rahle razlike v kulturi oblačenja različnih narodov. Veliko narodov še vedno nosi narodno nošo ali

pravilneje – pripadnostni kostum za zelo posebne priložnosti, kjer je vabilu izrecno pripisano to oblačilo.

Pripadnostni kostum spada v prvo raven oblačenja, ob bok fraku. Vendar pozor, le takrat, ko je vabilu pripisano, da je to zaželeno.

Kako zanimivo bi bilo, če bi ga za zelo posebne slovesnosti oblekli naši najvidnejši funkcionarji, ljudje, ki nas predstavljajo, in tako poudarili svojo narodnostno pripadnost. Poudarjam, to velja za priložnosti, kjer je vabilu pripisano, da je to oblačilo zaželeno.

Zgodba nekdanje dijakinje.

Nekdanja dijakinja kranjske gimnazije mi je pripovedovala, da je bila povabljena v Korejo na kongres, kjer je imela možnost predstaviti svoje podjetje. Na vabilu je bilo zapisano želeno oblačilo: narodna noša ali pripadnostni kostum. Ni vedela, da Slovenci ne uporabljamo narodne noše za posebne protokolarne priložnosti, a si je gorenjsko narodno nošo z avbo vseeno izposodila. Naučili so jo, kako naj jo obleče in kako nadene avbo.

»Ne moreš si misliti, še nikoli nisem bila tako ponosna, da sem Slovenka, vsi so si ogledovali moje obleko, me spraševali, od kod prihajam in kje sem dobila tako odštekano klobuk.«

Le kaj bi naredila z avbo Vivienne Westwood? Zagotovo svetovni spektakel.

Obleka je ogledalo socializiranega človeka

Po mojih izkušnjah veliko ljudi premišljeno izbira oblačila in dodatke za različne življenjske priložnosti. Za v službo, za posebne sestanke, službena potovanja v tujino, poroke, pogrebe in posebne slovesne priložnosti. Vedo, da komunikacija hitreje steče, če smo oblečeni podobno.

Takrat se zdi, da tudi podobno mislimo.

Izbira primernih oblačil pa ni preprosta.

Zato sem oblikovala merila za izbor oblačil in dodatkov za vse življenjske priložnosti. V moji zadnji knjigi z naslovom Ravni oblačenja je natančno opisano, kaj obleči za posamezne priložnosti.

Gre za dvanajst ravni oblačenja. Razvrstila sem vsa oblačila, jih poimenovala v slovenskem jeziku in natančno opisala, katera spadajo v določeno raven.

Nekatere ravni uporabljamo redko, druge vsak dan, vsi pa smo vsak dan oblečeni vsaj v eno raven oblačenja.

Ali lahko ravni kombiniramo? Seveda lahko, saj smo rekli, da živimo v demokratični družbi. Lahko oblečete frak in obujete športne čevlje, na primer. Vedeti morate le, zakaj in kako.

Najslovesnejše ravni oblačenja morajo biti pripisane vabilu. Priporočam, da vedno upoštevate vabilu pripisano raven, tudi če se z njo ne strinjate in se vam zdi »brez veze«. S tem pokažete spoštovanje do gostitelja in dogodka.

Prvo raven oblačenja že poznate – to je frak.

Peta raven oblačenja, ki vas zagotovo zanima, je raven koktajl. To so oblačila, ki jih oblečete za maturantski ples. Sem spadajo za moške: temna obleka, bela ali črna srajca, lahko ste s kravato ali brez nje, dobro je, da imate črne čevlje z vezalkami, lahko so tudi hibridni. Za ženske je sinonim za to raven mala črna večerna obleka. Še raje kot v črni maturantke vidimo v živahnih slovesnih barvah, kot so zelena, vijoličasta, rdeča, modra, srebrna, zlata. Rjava in siva nista slovesni barvi.

Vsekakor pa – pozor – bodoče maturantke: koktajl obleka je kratka in ne dolga.

Naslednja raven oblačenja, ki jo uporabljate, je deveta, to je sproščena elegantna raven. Oblačila iz te ravni večina ljudi danes nosi v poslovnem svetu, dijaki pa za posebne dnevne priložnosti. Sem ne spadajo poškodovana oblačila in oblačila s posebnimi sporočilnimi napisi, prav tako ne ženski kostim, moška obleka ali kravata. Sem spadajo oblačila, v katerih se počutite udobno in so hkrati elegantna: majice z rokavi, usnjeni jopiči, dolge hlače brez našitih žepov, krila različnih oblik.

Deseta raven oblačenja pa je tista, ki jo dijaki uporabljate vsak dan, za v šolo. Sem spada tudi oblačilo, ki je največji izum v zgodovini oblačenja – to so kavbojke, ki izražajo demokratične vrednote in brez katerih ne bi mogli več živeti. Primerna so še oblačila in dodatki za urbano okolje, ne pa tudi oblačila za na plažo ali športna oblačila.

Zaključek:

Želim vam, da bi kdaj v življenju potrebovali frak, da bi imeli toliko življenjske moči, da bi oblikovali svojo vizualno identiteto in se hkrati s podobo prilagajali vašim življenjskim priložnostim. Upam, da boste kdaj dovolj pogumni, da si boste ob posebni in primerni slovesnosti nadelali tudi avbo.

Obleka je ogledalo časa, naroda, kulture. Je ogledalo socializiranega človeka.

Ima veliko, morda celo preveliko moč.

Prav je, da se tega zavedamo.

In da to moč podobe izkoristimo sebi v prid.

| Lea Pisani

|